

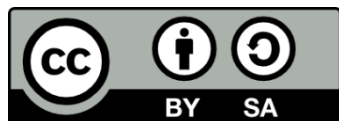

Παράγοντες Συμμετοχής Ενηλίκων στην Εκπαίδευση: Ζητήματα Κινητοποίησης και Πρόσβασης σε Οργανωμένες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες

Ενότητα 9: Συνθετικές Προσεγγίσεις (Ερμηνευτικά Μοντέλα)
Συμμετοχής Ενηλίκων σε Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες - Μέρος II

Γιώργος Κ. Ζαρίφης

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Β. Θεωρίες και συνθετικές προσεγγίσεις παραγόντων συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Έρευνες, τυπολογίες και ερμηνευτικά μοντέλα για τη
συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 9^ο

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ (ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ) ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ II

Το μοντέλο της ψυχοκοινωνικής αλληλεπίδρασης
(Psycho-Social Interaction Model), και το μοντέλο της
'Αλυσίδας Αντιδράσεων' (C.O.R - Chain Of Response Model)

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (1/15)

Η σύντομη παρουσίαση των σημαντικότερων ερευνών και η σε αδρές γραμμές περιγραφή των χαρακτηριστικότερων θεωριών και συνθετικών προσεγγίσεων στο ζήτημα που αφορά τη συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση (έτσι όπως τουλάχιστον παρουσιάζεται στην αγγλική και αμερικάνικη βιβλιογραφία), να δημιουργεί ενδεχομένως αρκετά ερωτήματα τόσο για την αξιοπιστία όσο και για τη χρησιμότητα πολλών προσεγγίσεων.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (2/15)

Ωστόσο, η μέχρι σήμερα συσσωρευμένη γνώση στο συγκεκριμένο χώρο μας έχει βοηθήσει σε αρκετά μεγάλο βαθμό να κατανοήσουμε πως η συμμετοχή των ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες προσδιορίζεται κυρίως μέσω της «σημασιοδότησης» τεσσάρων βασικών εννοιών οι οποίες παρουσιάζονται με μεγαλύτερη συχνότητα τόσο στην έρευνα όσο και στις θεωρητικές προσεγγίσεις που παρουσιάστηκαν· αυτών της αλληλεπίδρασης, της αυτοπεποίθησης, της μετάβασης και της προσδοκίας.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (3/15)

Σε ό,τι αφορά στην *αλληλεπίδραση* (interaction) οι περισσότεροι θεωρητικοί και ερευνητές που παρουσιάστηκαν, χρησιμοποιούν κάποιο παράδειγμα από έρευνες πεδίου –ιδιαίτερα από τη σχετική έρευνα του Kurt Lewin– για να επιχειρηματολογήσουν πως η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης ορισμένων θετικών και αρνητικών πιέσεων ή δυνάμεων (π.χ. Miller, Boshier, Darkenwald & Merriam).

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (4/15)

Οι πιο πολλοί –αν όχι όλοι– οι θεωρητικοί ωστόσο πιστεύουν πως οι δυνάμεις αυτές δεν είναι ανεξέλεγκτες και πως το ίδιο το άτομο έχει πάντα κάποια επιρροή ή ασκεί κάποιο έλεγχο της πορείας του στη ζωή απορρίπτοντας έτσι εν μέρει τόσο τη Φροϋδική αντίληψη πως το άτομο είναι ‘αιχμάλωτο’ του υποσυνείδητού του όσο και τη Σκιννερική άποψη πως το άτομο εξαρτάται από τη στάση του απέναντι στη σχέση ερεθίσματος-αντίδρασης. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές τόσο στις θεωρίες του Rubenson και του Boshier όσο και στις συνθετικές προσεγγίσεις των de Montlibert και Hedoux, της Cross, των Darkenwald & Valentine, αλλά και του Tough.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (5/15)

Σε σχέση με την *αυτοπεποίθηση* (self-esteem) θεωρητικοί όπως οι Miller, Rubenson και Boshier επιμένουν στην άποψη πως μερικοί «τύποι» – χαρακτηρολογικά– ενηλίκων δύσκολα μπορούν να ενδιαφερθούν για κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης διότι απλά έχουν χαμηλό αυτο-συναίσθημα.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (6/15)

Η αντίληψη πως όσοι έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση αποτυγχάνουν εύκολα στην εκπαίδευση η οποία στοχεύει στη μάθηση τρόπων για την επιτυχή αντιμετώπιση μίας κρίσιμης κατάστασης (κάτι για το οποίο πολλοί πιστεύουν πως είναι και ο σκοπός της εκπαίδευσης), αποτέλεσε και τη βασική υπόθεση έρευνας αρκετών ερευνητών που είχαν ως αντικείμενό τους την μελέτη των κινήτρων όπως στους De Montlibert και Hedoux αλλά και στον Cookson. Η υπόθεση αυτή υπάρχει επίσης και σε θεωρητικούς όπως ο Miller (αν και σε αυτόν είναι λιγότερο εμφανής) ο οποίος όμως υποστηρίζει πως η έλλειψη κινήτρου επιτυχίας αποτελεί και χαρακτηριστικό των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (7/15)

Όλοι ωστόσο οι θεωρητικοί χρησιμοποιούν λίγο-πολύ κάποια προηγούμενη θεωρία ή κάποια υπόθεση που αναφέρεται σε συγκεκριμένη ομάδα ατόμων με τους Miller και Rubenson να θεωρούν πως οι λιγότερο σχετικοί με την εκπαίδευση ενήλικοι μπορούν να πειστούν να συμμετέχουν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα όχι μέσω κάποιας στρατηγικής «μάρκετινγκ», αλλά μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες που ήδη συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (8/15)

Έντονη είναι και η χρήση της θεωρίας της ιεράρχησης των αναγκών του Maslow στις εργασίες ορισμένων οι οποίοι αποδέχονται τη βασική θέση του πως υπάρχει κάποια ανώτερη ανάγκη για επιτυχία και αυτο-ολοκλήρωση η οποία δεν μπορεί να επιτευχθεί εάν δεν ικανοποιηθούν κάποιες βασικότερες ανάγκες όπως αυτή της ασφάλειας και της αυτοπεποίθησης.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (9/15)

Σε ό,τι έχει σχέση με την έννοια της *μετάβασης* (transition), θα πρέπει να σημειωθεί πως πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό κομμάτι στη διαδικασία κατανόησης των παραγόντων συμμετοχής εν γένει. Για την Cross (1981) οι μετάβαση είναι μία περίοδος αλλαγής η οποία επιδρά πολλαπλά στον κύκλο ζωής των συμμετεχόντων. Η μετάβαση όμως μπορεί να ερμηνευθεί και ως ένας διαρκής κύκλος (σπειροειδές) εξέλιξης μαθησιακών συμβάντων (learning events), τα οποία χαρακτηρίζονται από γνωστικές και συναισθηματικές εναλλαγές όπως υποστήριξαν οι Aslanian & Brickell.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (10/15)

Οι εναλλαγές αυτές αναφέρονται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη σχέση μας με το χωροχρόνο εν γένει αλλά και στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας και τους άλλους μέσα σε αυτόν. Σύμφωνα με τους Stroobants, Jans, & Wildermeersch (2001: 117) η μετάβαση γίνεται αισθητή όταν αντιμετωπίζουμε συνήθως απρόβλεπτες αλλαγές στη δυναμική σχέση μεταξύ της πορείας μας στη ζωή και του πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργούμε (κοινωνικό, οικογενειακό, επαγγελματικό κ.λ.π.).

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (11/15)

Αυτό σταδιακά μας οδηγεί όπως υποστήριξαν οι Aslanian & Brickell, στην ανάγκη να (μάθουμε να) περιμένουμε, να χειριζόμαστε και να αναδιοργανώνουμε τα στοιχεία της αλλαγής. Η ανάγκη αυτή δημιουργεί το έναυσμα για μία διαρκή, συνεχή διαδικασία κατασκευής εννοιών, επιλογής αποφάσεων, ανάληψης υποχρεώσεων και αντιμετώπισης των αλλαγών σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο εν γένει.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (12/15)

Πρόκειται για μία δια βίου διαδικασία ανάπτυξης της υποκειμενικότητας και του εαυτού μέσω της διαμόρφωσης της βιογραφίας μας σε συνδυασμό με την (ανα)δόμηση (re-construction) και τη αναδιαμόρφωση (transformation) του περιβάλλοντός μας, στην οποία συνήθως αναφερόμαστε ως μεταβατική μάθηση (transitional learning).

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (13/15)

Σε ό,τι αφορά τέλος στην *προσδοκία* (expectation), για τους περισσότερους θεωρητικούς η χρήση της ταυτίζεται με τις έννοιες της συμφωνίας και της δυσαρμονίας. Θεωρητικοί όπως ο Boshier για παράδειγμα ή ο Miller αλλά και οι Darkenwald & Merriam, στηρίζονται στην α/συμφωνία μεταξύ των αξιών στις διάφορες κοινωνικές τάξεις ή ομάδες αναφοράς και στις αξίες του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι πιο πολλοί ωστόσο υποστηρίζουν πως η προσδοκία του ατόμου για επιβράβευση ή για ενσωμάτωση σε μία συγκριτική ομάδα αναφοράς, είναι μία σημαντική μεταβλητή στη μελέτη των παραγόντων συμμετοχής.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (14/15)

Ο Rubenson ωστόσο είναι αυτός που μελέτησε και ανέπτυξε σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι οι υπόλοιποι το ρόλο ο οποίος καθορίζει την προσδοκία ή καλύτερα η κατάσταση αναμονής κατά την οποία το άτομο ελπίζει και προσδοκά την αλλαγή μέσω της συμμετοχής του σε μια εκπαιδευτική δραστηριότητα (expectancy).

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΕΡΟΣ ΙΙ (15/15)

Για θεωρητικούς όπως ο Rubenson αυτή η σχέση αντανακλάται ουσιαστικά στο θεωρητικό του παράδειγμα στο οποίο προβλέπεται κάποιου είδους συμφωνία (ή και ασυμφωνία ενδεχομένως) μεταξύ συμμετοχής και προσδοκόμενων αποτελεσμάτων, αντίληψη που φαίνεται πως επηρεάζει σε κάποιο βαθμό και τις προσεγγίσεις άλλων θεωρητικών όπως αυτές των Gooderham, των De Montlibert και Hedoux, αλλά και της Cross.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γιώργος Κ. Ζαρίφης.
«Παράγοντες Συμμετοχής Ενηλίκων στην Εκπαίδευση: Ζητήματα Κινητοποίησης και Πρόσβασης σε Οργανωμένες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες. Ενότητα 9: Συνθετικές Προσεγγίσεις (Ερμηνευτικά Μοντέλα) Συμμετοχής Ενηλίκων σε Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες - Μέρος II». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χριστίνα Πάσχου
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

